

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteet 1.1.2025 lukien
8255/00.01.01.01/2024

Aluehallitus 27.11.2024 § 259

Lisätiedot	Toimialuejohtaja, ikääntyneiden palvelut Eija Rieppo eija.rieppe@siunsote.fi Puh. 013 330 4510
Päätösehdotus	Hyvinvointialuejohtaja Leivonen Kirsi: 1. hyväksyä liitteen mukaisen omaishoidon tuen myöntämisen perusteet 1.1.2025 alkaen 2. hyväksyä lakkautettavaksi omaishoidon tuen lakisääteisen vapaan järjestämisen tavoista omaishoitajalle kohdennetun kuntoutus- ja terapiapalvelun selostuksessa esitettyjen toimenpiteiden jälkeen ja valtuuttaa toimialuejohtajan hyväksymään perusteiden päivityksen tältä osin. 3. valtuuttaa ikääntyneiden palvelujen toimialuejohtajan tekemään omaishoidon tuen myöntämisen perusteisiin teknisiä muutoksia sekä lakeihin ja asetuksiin perustuvia päivityksiä, kuten esim. indeksikorotukset.
Päätös	Tapio Hämäläinen esitti, että kohdan 2 mukaista ei hyväksytä. Osmo Pirhonen kannatti Hämäläisen esitystä. Koska oli tehty esittelijän ehdotuksesta poikkeava esitys, asiasta tuli äänestää. Puheenjohtaja esitti äänestysjärjestykseksi seuraavaa: Esittelijän ehdotuksen kannalla olevat äänestävät JAA ja Tapio Hämäläisen esityksen kannalla olevat äänestävät EI. Äänestysjärjestys hyväksyttiin. Seuranneessa äänestyksessä annettiin 9 ääntä, joista JAA ääniä 7 (Auvinen, Hurskainen, Mustonen, Reijonen, Stenberg-Louko, Tirkkonen) ja Ei-ääniä 2 (Hämäläinen, Pirhonen). Puheenjohtaja totesi esittelijän ehdotuksen tulleen aluehallituksen päätökseksi. Merkittiin pöytäkirjaan, että Karita Kaita ilmoitti olevansa esteellinen (yhteisöjäävi) tämän asian käsittelyssä ja poistui kokoustilasta. Esteellisyys hyväksyttiin.
Selostus	Omaishoidon tuki perustuu omaishoidon tuesta annettuun lakiin (937/2005). Omaishoidon tuki on harkinnanvarainen ja määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, johon asiakkaalla ei ole subjektiivista oikeutta. Pohjois-Karjalan hyvinvointialueella kaiken ikäisten omaishoidon tuki on keskitetty Ikääntyneiden palvelujen toimialueelle,

palvelukokonaisuutta koordinoidaan omais- ja ikääntyneiden perhehoidon keskus Onnelissa.

Siun sotessa oli vuonna 2023 omaishoidon tuen saajia oli yhteensä 1750 ja lokakuussa 2024 asiakkuuksia on ollut jo 1830. Asiakasmäärät ovat kasvaneet vuoden 2024 aikana etenkin alle 18-vuotiaiden ja yli 65-vuotiaiden asiakkaiden osalta. Omaishoidon tuen asiakasmäärän kasvu tukee strategian mukaista palvelurakenteen keventämistä ja myöhentää säännölliseen palveluun siirtymistä.

Vuosittaisella omaishoidon tuen määrärahavarauksella järjestetään kaikenikäisten omaishoidon tuen palvelut. Palvelu sisältää hoitopalkkion lisäksi muun muassa omaishoitajalle järjestettävät lakisääteiset vapaat. Siun sotessa omaishoitajan lakisääteinen vapaa järjestetään turvaamalla hoidettavan hoito sijaishoidon, perhehoidon ja lyhytaikaisen asumisen palveluin. Lisäksi omaishoidon tuen lakisääteistä vapaata järjestetään palvelusetelillä. Palveluseteliä käyttää reilut 800 omaishoidon tuen saajaa. Omaishoidon tuen vapaan palvelusetelillä voi ostaa hoidettavalle hoiva- ja hoitopalvelua hoidettavan kotiin, tukipalvelua hoidettavan kotiin ja kotiympäristöön sekä omaishoitajalle kuntoutus- ja terapiapalvelua.

Keskeisimmät muutokset omaishoidon tuen myöntämisen perusteisiin

Siun soten painottaessa lakisääteistä toimintaa, omaishoidon tuen myöntämisen perusteisiin on tarve tarkentaa omaishoidon tuen vapaan palvelusetelin käyttöä. Palvelusetelistä esitetään lakkautettavaksi omaishoitajalle kohdistuneet kuntoutus- ja terapiapalvelut, ja setelillä ostettavat palvelut esitetään kohdennettavaksi kokonaisuudessaan omaishoidettavan tarvitsemiin sosiaalipalveluihin. Tarkennustarve perustuu lakiin omaishoidon tuesta 937/2005 § 4, jonka mukaan hyvinvointialueen tehtävänä on huolehtia hoidettavan hoidon tarkoituksenmukaisesta järjestämisestä hoitajan vapaan aikana.

Omaishoidontuen vapaan palveluseteliin tehtävät muutokset edellyttävät toimenpiteitä kotona asumista tukevien palvelujen viranhaltijoilta. Viranhaltijat selvittävät kevään 2025 aikana niiden omaishoitoperheiden tilanteet, joissa omaishoidon tuen palveluseteliä käytetään omaishoitajan kuntoutus- ja terapiapalveluihin ja sopivat vapaan järjestämisestä muulla tavoin. Lisäksi valmistelutehtäviä kohdistuu palvelusetelituottajien kanssa tehtävään toimintaan. Valmistelutehtävien edetessä, myöntämisen perusteista poistetaan mahdollisuus käyttää palveluseteliä omaishoitajan kuntoutus- ja terapiapalveluun. Ko. palvelun järjestäminen palvelusetelillä on arvioitu lakkautettavaksi viimeistään 31.7.2025.

Omaishoidon tuen myöntämisen perusteisiin esitetään muutoksia myös alle 18- vuotiaiden lasten omaishoidon tuen arviointiin. Lapsille ei ole käytössä yksittäistä arviointimittaria, vaan lasten arvioiminen perustuu useisiin eri mittareihin ja asiantuntijalausuntoihin. Kriteerien määrittäminen on monisyisempää kuin yli 18- vuotiailla, joten perusteisiin on tehty täsmennyksiä antamaan aikaisempaa enemmän informaatiota hakijalle sekä ammattilaiselle.

Yllä mainittujen muutosesitysten lisäksi liitteenä oleviin omaishoidon tuen myöntämisen perusteisiin on tehty täsmennyksiä ja teknisiä tarkennuksia, joilla selkeytetään omaishoidon tuen palvelun hakemista ja palvelun käyttöä vallitseva lainsäädäntö huomioiden.